

TEHNIKE FENOMENOLOŠKOG POSMATRANJA SA INSTRUMENTIMA

➤ Svrha posmatranja:

- ✓ vaspitač određuje polazne osnove za razvijanje programa
- ✓ utvrđuje inicijalno stanje
- ✓ procenjuje efikasnost svog rada
- ✓ osnažuje kompetencije
- ✓ bolje upoznaje dete i vaspitnu grupu
- ✓ podstiče dete da bolje koristi svoje kapacitete

➤ Proces posmatranja:

- ✓ fokusiranje na svako pojedinačno dete → individualizovanje
- ✓ obuhvata sve učesnike i događanja u grupi → posmatramo pojedino dete, grupu i posredno sebe
- ✓ predstavlja osnovu za kritičku refleksiju, samoevaluaciju i evaluaciju
- ✓ stalno se mora imati na umu kontekst u kome se događaj odvija u celini

Karakteristike posmatranja

- smišljeno i plansko postupanje u prikupljanju određenih činjenica važnih za vaspitno – obrazovni proces → osnovni cilj posmatranja je da se na osnovu dobijenih podataka sazna suština određene pojave ili ponašanja sa:
  - ✓ određenim zadacima
  - ✓ potrebnim informacijama
  - ✓ predmetom posmatranja
  - ✓ vremenskim periodom
  - ✓ tehnikama i instrumentima

➤ Predmet posmatranja:

- ✓ ponašanje dece
- ✓ verbalne reakcije
- ✓ međusobna komunikacija
- ✓ odnosi među decom
- ✓ razvoj i tok određene pojave
- ✓ produkti dece nastali u vaspitno – obrazovnom procesu

➤ Vrste posmatranja:

- interaktivno
- kratkotrajno
- dugotrajno → kontinuirano i periodično

- u odnosu na vrstu podataka koje dobijamo :
- ✓ Fenomenološko → koristi narativne, kvalitativne tehnike i instrumente
- ✓ Sistematsko posmatranje → koristi strukturirane, kvantitativne tehnike i instrumente

Fenomenološko posmatranje

- daje tačan opis pojave, uz mnoštvo detalja ali zavisi od moći zapažanja posmatrača
- daje jedinstvenu celinu događaja i pogodno je za posmatranje složenih fenomena
- daje podatke o kontekstu i omogućava tumačenje, ali nije pogodno za kvantifikaciju
- otvorenog je tipa, nastoji da pođe od osveščivanja subjektivnog ali traži dosta vremena

Sistematsko posmatranje

- daje mogućnost poređenja posmatranja više posmatrača ali ne daje sliku celokupne situacije
- mala mogućnost za propuste tokom beleženja ali ne daje opis ponašanja i podatke o uzrocima
- ne traži puno vremena ali je zatvorenog tipa jer ne predviđa menjanje kategorija u toku samog posmatranja
- pruža kvantitativne podatke ali zamagljuje postojanje subjektivnog
- Neodvojivi deo posmatranja je beleženje

- osnovni zahtev u zapisima kod narativnih tehnika je objektivno beleženje sa preciznim opisom ponašanja ili događaja
- ZAPIS vaspitaču treba da ponudi **činjenice i podatke** a ne lične sudove i zaključke
- Moguće greške u narativnom zapisu:
  - ✓ zapisivanje ličnih stavova
  - ✓ izostavljanje nekih činjenica
  - ✓ redosled događaja u zapisu ne odgovara redosledu događaja u stvarnosti

➤ SMERNICE za objektivni narativni zapis:

1. *Opišite okruženje*

2. *Citirajte govor deteta*

3. *Opisujte samo ono što dete radi koristeći reči koje opisuju*

4. *Koristite posebnu rečenicu za svaki događaj*

5. *Vodite računa o redosledu, notirajte vreme kada se neki događaj desio*

6. *Jasno odvojite ono što je vaš komentar ili interpretacija događaja*

7. *Ne zapisujte ono što niste videli*

Anegdotska beleška

- narativno opisivanje značajnih događaja koji su bili posmatrani ili značajnih detalja u ponašanju koji su se desili tokom neke aktivnosti
- promena ponašanja u nekoj aktivnosti se posmatra od početka do kraja
- opisuje se tačno onako kako se dešava
- anegdotski zapis pišemo u trenutku kada se slučaj desi ili neposredno posle toga

➤ Preporuke:

- 1. Jasan opis činjenica*
- 2. Beleži se odmah nakon posmatranog ponašanja ili događaja*
- 3. Zapisuje se vreme, kontekst i radnja koja se dešavala*
- 4. Opisuje se događaj u celini – osnovna radnja, ključne osobe, citirane rečenice*
- 5. Opisuje se tačan redosled događanja onim redom kojim se odigrao*
- 6. Voditi računa da se ponašanje opiše (šta neko radi)*
- 7. Tumačenja posmatrača treba da budu jasno obeležena*

Primer instrumenta

Dete:

Datum :

Vreme :

Okruženje :

Uzrast :

Posmatrač:

Zapis:

Interpretacija vaspitača :

prednosti	nedostaci
Ne zahteva unapred specifikovanje vremena za posmatranje	Mešanje subjektivnog i objektivnog
Može da se beleži sve što nam se učini da je važno	Nepotpunost opisa i često uopštenost
Ne zahteva sistematsku pripremu	Neselektivnost zabeleženog

Beležnica

➤ Sadržji :

✓ *Podatke posmatranja*

✓ *Osećanja*

✓ *Stavove*

✓ *Percepcije*

✓ *Refleksije*

✓ *Hipoteze*

✓ *Analizu događaja*

✓ *Komentar*

➤ Preporuke :

- ✓ *Treba da se vodi redovno*
- ✓ *Zapisuju se dešavanja zasnovana na činjenicama i mislima*
- ✓ *Zapis treba da bude u vidu opisa onoga što se desilo*
- ✓ *Zapisi se upoređuju između sebe –povezuju se slične teme, aktivnosti, povratne informacije u sistem*
- ✓ *Zapisuje se vreme beleženja*
- ✓ *Zapisuje se analiza i interpretacija*

Vrsta uticaja	Namera	Razmena	Ishodi
Potitivno / uspešno			
Negativno /frustrirajuće			

Prednosti	Nedostaci
Zapisuju se napredovanja dece u pokazanom interesovanju, nekom samostalnom otkriću i sl.	Zapisi se fokusiraju na ograničenja, barijere, probleme
Zapisuje se uspešna interakcija ili razmena i u to smislu progres je vrlo očekivan	Zahteva puno vremena
Kompletna je i razumljiva i pruža mogućnost detaljnog sagledavanja niza problema	

Tematske kartice

- vode se prilikom dužih posmatranja više vremenskih perioda
- detaljno se beleži samo ono što je unapred predviđeno i planirano da se posmatra
- svaka kartica se koristi za beleženje utisaka na posebnu temu
- zapisi se za po jednu temu unose svaki dan i na taj način se stvara slika o raznim pitanjima
- dobra osnova za evaluaciju

Interpretacija podataka narativnih tehnika

- objektivnost
- ne praviti pretpostavke i hipoteze van podataka koje dobijamo posmatranjem
- izbegavati reči “ uvek “ i “ nikad “
- izbegavati etiketiranje
- ne donositi prebrze zaključke
- u interpretaciji izbegavati vrednosne sudove